הִלְכוֹת צִיצִית סִימָן י

הָעֲשׂוּיִ: **א** [י]אֵין כּוֹפְלִין אֶת הַטַּלִּית וּמַטִּילִים צִיצִית עַל כְּנָפֶיהָ כְּמוֹ (טו) שֶׁהִיא כְּפוּלָה (הַגָּהָה: אֲבָל צָרִיךְ לְהַטִּיל בְּאַרְבַּע כְּנָפֶיהָ (טז) הַפְּשׁוּטוֹת) (בית יוסף (ד"ה סימן מרומזת)), * אֶלָּא אִם כֵּן תְּפָרָהּ כֻּלָּהּ (יז) וַאֲפִלּוּ מֵרוּחַ אַחַת. (הַגָּהָה: וְיֵשׁ אוֹמְרִים (יח) דְּחַיְּבִין אֲפִלּוּ בְּלֹא תְּפִירָה (הרי"ף (יט:) והרא"ש (פר' ח) והטור). וְטוֹב לַעֲשׂוֹת לָהּ צִיצִית, אֲבָל (יט) לֹא לְבָרֵךְ עָלֶיהָ). [ח]הַטִּיל צִיצִית (ו) עַל צִיצִית, אִם נִתְכַּוֵּן לְבַטֵּל הָרִאשׁוֹנָה, חוֹתֵךְ (כ) הָרִאשׁוֹנָה וּכְשֶׁרָה, וְאִם נִתְכַּוֵּן לְהוֹסִיף, אַף עַל פִּי שֶׁחָתַךְ אַחַת מִשְׁתֵּיהֶן פְּסוּלָה. (הַגָּהָה: וְיֵשׁ מַכְשִׁירִים (כא) בְּכָל עִנְיָן, אֲבָל (יט) לֹא לְבָרֵךְ עָלֶיהָ. וְטוֹב לַעֲשׂוֹת לָהּ צִיצִית, אֲבָל (יט) לֹא לְבָרֵךְ הרא"ש (פר' יט) ורבינו ירוחם נתיב (י"ח) [י"ט] חלק ג'). וְקָדֵם שֶׁחָתַךְ (ו) [ז] (כג) הָרִאשׁוֹנוֹת, פָּסוּל בְּכָל עִנְיָן (בית יוסף (ד"ה סימן מרומזת)): **ב** [ט]מַלְבּוּשִׁים שֶׁהֵם פְּתוּחִים מִן הַצְּדָדִין לְמַטָּה וְיֵשׁ לָהֶם אַרְבַּע כְּנָפוֹת לְצַד מַטָּה, וּלְמַעְלָה הֵם סְתוּמִים, אִם * רָבוּ (מ) סְתוּם (כד) פָּטוּר, [א]וְאִם (כה) * רַבּוּ פְתוּחַ חַיָּב, * [ב]וְאִם חָצְיוּ סָתוּם וְחָצְיוּ פְּתוּחַ, מַטִּילִין אוֹתוֹ

בֵּאוּר הַגּוֹלָה

יח. ז שם (מא.) קִרְבִי שִׁמְעוֹן, רַמְבַּ"ם פֶּרֶק א' מֵהִלְכוֹת צִיצִית (ה"י"ז). ח שם בַּגְּמָרָא (פ:) לְרַצַּת רַמְבַּ"ם שם בְּפֶרֶק א' (ה"ט"ו). ט הַגָּהוֹת מֵיְמוֹנִי (פ"ג אות ג) בְּשֵׁם (ר"ס) [ר"מ] מִהֲרַי"ק שֹׁרֶשׁ קמ"ט. י בֵּית יוֹסֵף (ד"ה כתוב בהג"מ).

בֵּאוּר הַלָּכָה

בֵּין הָאַחֲרוֹנִים אִם מְהֵנֵי הַתְּפִירָה. **וְאִם הִכְנִיס שִׁפּוֹת הַבֶּגֶד לִפְנִים וּתְפָרָן עַד שֶׁאֵינוֹ נִכָּר כְּלָל הַכֹּל לְמַעְלָה כְּדֶרֶךְ שֶׁהַחַיָּטִים עוֹשִׂים, נִרְאֶה דִּלְכוֹלֵי עָלְמָא מְהֵנֵי תְּפִירָה זוֹ,** וְלֹא שֶׁיְּהֵא בָּזֶה הַטַּעַם דְּאֵי לֹא מֵיכַּעֲיָא לְכוּ' כִּי כֵן דֶּרֶךְ הָאֻמָּנִים. **וְאִם כֵּן גַּם בְּהֶהֵיא דְּאַרְצוֹת הַחַיִּים שֶׁכְּתָבְנוּ** (לעיל ד"ה ואין לה), **אִם עָשָׂה בְּאֹפֶן זֶה צָרִיךְ לְהַטִּיל בּוֹ צִיצִית וּלְבָרֵךְ. וְאִפְשָׁר עוֹד, דַּאֲפִלּוּ לְהָכֵל כֵּהֶהיא דְּהַשְׁלָחָן צָרוּךְ מֵהָנֵי תְּפִירָה כָּזוֹ:**

ו * **אֶלָּא אִם כֵּן תְּפָרָהּ כֻּלָּהּ וַאֲפִלּוּ מֵרוּחַ אַחַת. הוּא לְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם** (פ"א הי"ז). וְעַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה היתה מרובעת) שֶׁכָּתַב הַטַּעַם מִשּׁוּם דְּעַל יְדֵי זֶה אִם תִּפָּשֵׁט שׁוּב לֹא יִהְיוּ הַצִּיצִית בְּאֻמְצָעִיתָהּ. מִשְׁמַע מִדְּבָרָיו דְּהוּא מִקְרֶה מְרוּחָ אַחַת כִּפְשָׁטָיהּ, וְעַיֵּן בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים (המאיר לארץ ס"ק כב) דְּנִשְׁאַר בְּצָרְיךְ עִיּוּן עַל הָאְגוּר (סי' יא) דְּכָתַב בְּשֵׁם הָרַמְבַּ"ם דְּמִצְּרִיךְ תְּפִירָה לְכָל שֵׁשׁ רוּחוֹתָיו. **וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי** נִרְאֶה פְּשׁוּט דְּהָאֲגוּר הָיָה קָשְׁיָא לֵיהּ לִישָׁנָא דְּהָרַמְבַּ"ם מֵרֵישָׁא לְסֵיפָא, דְּקָאָמַר אֶלָּא אִם כֵּן תְּפָרָהּ כֻּלָּהּ וְאַחַר כָּךְ מְסָיֵם וַאֲפִלּוּ מֵרוּחַ אַחַת, הָיָה לוֹ לוֹמַר אֶלָּא אִם כֵּן תְּפַר מֵרוּחַ אַחַת, אֶלָּא **עַל כָּרְחָךְ דִּסְבִירָא לֵיהּ דְּבָעִינַן שֶׁיִּתְפֹּר כֻּלָּהּ דַּוְקָא, וְהָא דְּקָאָמַר וַאֲפִלּוּ מֵרוּחַ אַחַת הֵינוּ דִּלְא בָּעִינַן שֶׁיְּהֵיהָ תְּפִירָה מִצַּלְעִיתָא שֶׁהִיא מִשְּׁנֵי הָאַדְדִין,** וְכַדְמָצִינוּ לְעִנְיַן תְּפִירַת הַתְּפִלִּין דְּשָׁם פָּסַק הָרַמְבַּ"ם (תפילין פ"ג ה"י) וְהַשְׁלָחָן עָרוּךְ לְקַמָּן בְּסִימָן ל"ב סָעִיף נ"א שֶׁהֵצַהּ חוּט הַתְּפִירָה סוֹבֵב מִשְּׁתֵּי רוּחוֹת, אֲבָל בְּזֶה לֹא בָּעִינַן רַק תְּפִירָה כֻּלָּהּ, וַאֲפִלּוּ מֵרוּחַ אַחַת. וְנִפְקָא לֵיהּ לְהָרַמְבַּ"ם זֶה מִמָּה דִּמְשַׁנֵּי שָׁם בְּגֶמָרָא מ"א (ע"א) לֹא צְרִיכָא דְּנָקְטָא בְּסֵיפֵי, הֵינוּ שֶׁלֹּא נִגְמַר הַתְּפִירָה [וְכַיְצִיעַן זֶה מִפָּרָשׁ הָרַמְבַּ"ם (בפ' המשניות) בְּבֵיצָה סוֹף פֶּרֶק א' (פ"י) בַּמִּשְׁנָה עַל הָא דְּמִשְׁנֵי שָׁם בְּגֶמָרָא (טו.) לֹא צְרִיכָא דְּנָקְטָא בְּסֵיפֵי, עַיֵּן שָׁם]. וּמַה שֶּׁכָּתַב אֶלָּא אִם כֵּן תְּפָרָהּ כֻּלָּהּ, הֵינוּ מִשּׁוּם דְּהוּא מִפָּרָשׁ הַמַּאֲמָר דְּרַב דִּימִי שָׁם בְּמִנְחוֹת ל"ז עַמּוּד ב' דְּקָאָמַר שָׁם הַאי מַאן דְּחַיְּישִׁיהּ לִגְלִימֵיהּ לֹא עֲבַד וְלֹא כְלוּם וְכוּ', כְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י בְּלָשׁוֹן רִאשׁוֹן (ד"ה האי מאן דחייש"ה) דְּהֵיינוּ שֶׁכְּפָלָהּ כֻּלָּהּ, וַהֲוָה קָשֶׁה לֵיהּ קַשְׁיָא רַשִׁ"י (לח. ד"ה אמר רב) וְתוֹסְפוֹת (לז: ד"ה האי מאן) שָׁם עַל זֶה מֵהֵיכָא דְּרָרֵיתָא דְּמַחְבַּרְתָּ לְכוּלֵּי עָלְמָא בְּטַלִּית כְּפוּלָה הַתְּפוּרָה, וְעַל כֵּן מְחַלֵּק הָרַמְבַּ"ם דְּשָׁם אֵירֵי רַב דִּימִי שֶׁלֹּא תְּפָרָהּ כֻּלָּהּ, וְעַל כֵּן אָמְרִינַן, אִם אֵיתָא דְּלֹא מִיבְּעֵי לֵיהּ, לִסְתּוֹם וְלִישְׁדֵּיהּ, וּבְוַדַּאי סוֹפוֹ לְהַתִּיר לְבַסּוֹף, מַה שֶּׁאֵין כֵּן אִם תְּפָרָהּ אַחַר כְּפִילָתָהּ מִכָּל שֶׁלֹּשָׁה רוּחוֹתֶיהָ הֲרֵי חָזְנַן דְּדַעְתּוֹ שֶׁיִּשָּׁאֵר כָּךְ, וּלְכָךְ מְהֵנֵי תְּפִירָתוֹ. וּבְדִבְרֵינוּ יֵשׁ לְהָבִיא מַה דְּנָקַט הָרַמְבַּ"ם דִּין זֶה בִּלְשׁוֹן שְׁלִילָה אֵין כּוֹפְלִין וְלֹא קָאָמַר בְּפִשְׁיטוּת דִּין טַלִּית כְּפוּלָה, הֵיינוּ מִשּׁוּם דְּהָכִי מִיבָּעֵי לֵיהּ דְּאִי מֵימָא דְּקָאָמַר לֹא עֲבַד וְלֹא מִידִּי. גַּם, דְּאִם נִפְרַשׁ דְּהָרַמְבַּ"ם יְפָרֵשׁ לְהָא דְּרַב דִּימִי כְּפֵרוּשׁ שְׁנֵי שֶׁבְּרַשִׁ"י שָׁם (לח. ד"ה לא"ל) וּכְמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּ אַחֲרֵי הַפּוֹסְקִים, יִקָּשֶׁה דְּאִם כֵּן אַמַּאי הִשְׁמִיט הָרַמְבַּ"ם הַדִּין מֵהֲלָכוֹתָיו:

ז * **רַבּוּ סְתוּמִים. קְשׁוּט דַּאֲפִלּוּ אִם בְּצַע עֲשִׂית הַבֶּגֶד הָיָה רַבּוּ פְּתוּחַ וְאַחַר כָּךְ נַעֲשָׂה מַעֲצָמוֹ רַבּוּ סְתוּם דִּינָא הָכִי, וְאִם כֵּן אִם הָיוּ לוֹ קְרָסִים בַּטַּלִּית קָטָן שֶׁלּוֹ לְמַטָּה מֵחֲצִיוֹ אַף שֶׁלֹּא הָיוּ כְּפוּפִין רַק מִצַּד, דַּיְינוּ כְּפוּתִין,** וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סי"ק יב) בְּשֵׁם הַתְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן (סי' רצו), **וְאַחַר כָּךְ נִכְפְּפוּ מֵאוֹד עַד שֶׁהָיָה צָרִיךְ לָזֶה מַעֲשֶׂה לְהַתִּירָן, מִמֵּילָא נִקְטַר הַבֶּגֶד מִצִּיצִית, וְצָרִיךְ אַחַר שֶׁיַּתִּיר הַקְּרָסִים לְהַתִּיר הַצִּיצִית וְלַחֲזֹר וּלְקָשְׁרָן:**

* **רַבּוּ פְּתוּחַ חַיָּב.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק כה) בְּמַה שֶּׁכָּתַב דְּהַנֶּקֶב חָשׁוּב גַּם כֵּן כְּאִלּוּ הוּא סָתוּם, וְהוּא מֵהַחַיֵּי אָדָם (כלל יא ס"ט). דְּאַף דִּקְדֻקְדָּ הַחַיִּים (דין בגדים שחייבים בציצית ס"א) הָעָתִיק בְּשֵׁם אֲלִיָּה רַבָּה (סק"ט) דְּמִצְטָרֵף כְּשֶׁאֵין לַמַּלְבּוּשׁ בְּתֵי יָדַיִם כְּמִבְאָר בְּאֵלִיָּה רַבָּה, כָּבֵר שָׁרֵי בֵּיהּ נַרְגָּא בִּנְשָׁמַת אָדָם (שם סק"א), עַיֵּן שָׁם, וְגַם הַבַּעַל אַרְצוֹת הַחַיִּים (לב הארץ ס"ז) מִסְתַּפֵּק בָּזֶה, לָכֵן בְּוַדַּאי אֵין לְבָרֵךְ עַל טַלִּית קָטָן זֶה. גַּם בְּסֵפֶר הַחַיִּים לְהַגָּאוֹן מוֹרֵנוּ הָרַב שְׁלֹמֹה קָלוּגְעָר מְסַכִּים בְּפִשְׁיטוּת עִם הַחַיֵּי אָדָם, עַיֵּן שָׁם:

* **וְאִם חָצְיוּ וְכוּ'. אִם הָיָה שְׁתֵּי שְׁלִישִׁיּוֹת פְּתוּחִין, וְשָׁלִישׁ וְעוֹד מִזֶּה הָיָה עוֹר, רְאִיתִי לְאֶחָד שֶׁמִּסְתַּפֵּק אִם חַיָּב בְּצִיצִית, כֵּיוָן דִּבְלָאוֹ**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(כג) לְחֶם רַב (אות ג) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו) וְזֶרֶךְ הַחַיִּים (דין בגדים שחייבים בציצית ס"י) וְאַרְצוֹת הַחַיִּים (המאיר לארץ ס"ק יט) דְּלֹא כְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ה) שֶׁפָּרַשׁ לְיַשֵּׁב דִּבְרֵי הַלְּבוּשׁ בָּזֶה: **ו** (מד) רַשִׁ"י בְּמִנְחוֹת מ"א (ע"א ד"ה ורש"י וד"ה לאו היינו): (מה) מָרְדְּכִי: (מו) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו): **(מז)** רַשִׁ"י שָׁם בְּמִנְחוֹת (ד"ה הנקטה) וְהֶבְיאוֹ הַבַּיִת יוֹסֵף (ד"ה היתה). **וְכָל זֶה רַק לְכַתְּחִלָּה אֲבָל לְעִיכָּרָא דִּינָא** מִפְּקֵי בְּסֵפֶר אַרְצוֹת הַחַיִּים (לב הארץ ס"ו) וּבְכָאוֹר אפילו בקרסים ומכל שכן בתפירה, אפילו מחציו ולמעלה, ואין צריך לומר לעשות בתי זרועות.

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וכתב בסידור: כל איש יראה ה' וחפץ במצותיו לקיים מצות ציצית כל היום לדברי הכל צריך ליזהר בטלית קטן להיות פתוח לגמרי מב' צדדיו ולא יחבר שם

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

לְחֻמְרָא (כו) וְחַיָּב (ט) בְּצִיצִית וְאֵין יוֹצְאִין בּוֹ (י) (כז) בְּשַׁבָּת: ח כ[כ]קאפ"ה שֶׁהִיא פְּתוּחָה בְּעִנְיָן שֶׁיֵּשׁ לָהּ אַרְבַּע כְּנָפוֹת, אִם יִקְבְּעוּ בָּהּ (כח) אֶשְׁטְרִינְג"ה (יא) (כט) * לַעֲשׂוֹתָהּ כְּסוּתוֹמָה כְּדֵי לְפוֹטְרָהּ מִצִּיצִית, אֵינוֹ מוֹעִיל תִּקּוּן זֶה אִם לֹא תִּהְיֶה קְבוּעָה מֵחֲצִי אַרְכָּהּ וּלְמַטָּה לְכָל הַפָּחוֹת, וְגַם שֶׁתִּהְיֶה קְבוּעָה לְמַטָּה מֵהַחָגוֹר לְמַעַן יִהְיֶה הָרֹב הַסָּתוּם רֹב הַנִּרְאֶה לָעֵינַיִם, דְּאִם לֹא כֵּן יֵאָסֵר * מִשּׁוּם (ל) מַרְאִית הָעַיִן: ט לַהַכְנָפַיִם צָרִיךְ (לא) שֶׁיִּהְיוּ מְרֻבָּעוֹת * וְלֹא שֶׁיִּהְיוּ עֲגֻלּוֹת: י מִצְנֶפֶת פְּטוּרָה, אֲפִלּוּ שֶׁל אַרְצוֹת הַמַּעֲרָב שֶׁשָּׁנֵי רָאשֶׁיהָ מְשֻׁלָּכִים עַל כְּתֵפֵיהֶם וְגוּפָם, וְאַף עַל פִּי שֶׁמִּתְכַּסֶּה בָּהּ רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ פָּטוּר, (לב) * כֵּיוָן שֶׁעִקָּרָהּ לְכִסּוֹת הָרֹאשׁ, דְּ'כְסוּתְךָ' אָמַר רַחֲמָנָא (דכ"ס כב יז) (יב) (לג) וְלֹא כְּסוּת הָרֹאשׁ: יא * כ[נ]סוּדָר שֶׁנּוֹתְנִין עַל הַצַּוָּאר

כ מְהָרִי"ק שָׁם.
ל מַהֲרַ"י אַבּוּהָב וְכֵן כָּתַב הַעִטּוּר (ח"ב דף עג:).
מ מַהֲרַ"י אַבּוּהָב וְכִפְתּוֹר וּפְרַח (פרק ס) וְאֶרְחוֹת חַיִּים (סי' ה).
נ בֵּית יוֹסֵף (ד"ה סודר) מִכְּמָה טְעָמִים.

בְּאֵר הֵיטֵב

(ט) **בְּצִיצִית.** וְאֵין מְבָרְכִין עָלָיו. לְבוּשׁ, עוֹלַת תָּמִיד (סק"ח), מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יא). וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן ט' סָעִיף קָטָן ו' מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי שָׁם: (י) **בְּשַׁבָּת.** נִרְאֶה לִי אֲפִלּוּ לְכַרְמְלִית נָמֵי אָסוּר. מָגֵן אַבְרָהָם (שם), דְּלֹא כְּעוֹלַת תָּמִיד (שם): ח (יא) **לַעֲשׂוֹתָהּ כְּסוּתוֹמָה.** לָכֵן אֵין לַעֲשׂוֹת בְּטַלִּית קָטָן קְרָסִים לְמַטָּה מֵהַחָגוֹר, דְּהֲוֵי כְּסוּתוֹמָה. וּבְתִרוּמַת הַדֶּשֶׁן סִימָן רצ"ו כָּתַב דְּקְרָסִים לֹא חֲשִׁיבֵי חִבּוּר, אִם לֹא שֶׁנִּכְפְּפִין מֵאַד שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְהַתִּירָן אֶלָּא עַל יְדֵי מַעֲשֶׂה. וְאֶפְשָׁר דְּמִכָּל מָקוֹם אָסוּר מִשּׁוּם מַרְאִית עַיִן. מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יב). כָּתַב הַבַּיִת יוֹסֵף (ד"ה יש לדקדק), יֵשׁ לְדַקְדֵּק בְּמִלְבּוּשִׁים שֶׁלָּנוּ שֶׁיֵּשׁ לָהֶם ב' כְּנָפוֹת סָמוּךְ לַצַּוָּאר וּשְׁתֵּי כְּנָפוֹת סָמוּךְ לָאָרֶץ, לָמָּה אֵין מְטִילִין בָּהֶם צִיצִית. וְתַרַץ הַדְּרָכֵי מֹשֶׁה (אות ו) דְּמַאֲחַר דִּמְצִוַת צִיצִית הוּא שֶׁיִּחָזְרוּ שְׁתַּיִם לְפָנָיו וּשְׁתַּיִם לְאֲחָרָיו, וּמַלְבּוּשִׁים שֶׁלָּנוּ הֵם כָּל הָאַרְבַּע כְּנָפוֹת לְפָנָיו וְאֵי אֶפְשָׁר לְהַלְבִּישָׁן בְּעִנְיָן אַחֵר, אֵין חַיְּבִין בְּצִיצִית. לָכֵן נָהֲגוּ לְהָקֵל. וּמַלְבּוּשׁ שֶׁקּוֹרִין רא"ק, שֶׁמְּחַבֵּר לְמַעְלָה תְּחִיכַת בֶּגֶד מְרֻבַּעַת וּמַנַּח עַל כְּתֵפוֹ מֵאֲחוֹרָיו שֶׁקּוֹרִין קאלְנ"ר, פָּשׁוּט הוּא דְּפָטוּר, דְּהֲרֵי לְצַד מַעְלָה אֵין לוֹ כְּנָפוֹת רַק כְּנָפוֹת הַקָּאלְנ"ר הַמְּנַחִין לוֹ קְצָת מֵאֲחוֹרָיו, וְאֵין זֶה קְרָנוֹת הוֹאִיל וְאֵין שְׁתֵּי קְרָנוֹת שֶׁמֵּאֲחוֹרָיו מְכֻוָּנוֹת כְּנֶגֶד הַכְּנָפוֹת שֶׁלְּפָנָיו, עַד כָּאן לְשׁוֹן דַּרְכֵי מֹשֶׁה. וְכָתַב הַפְּרִי אַבְרָהָם (ס"ק יג), וּמִכָּל מָקוֹם יֵרָא שָׁמִים יַעֲשֶׂה קְרָן אַחַת עֲגֻלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בֵּית יוֹסֵף (שם) בְּשֵׁם הַזְּקֵנִים: י (יא) **וְלֹא כְּסוּת הָרֹאשׁ.** וּמַה שֶּׁעוֹשִׂין עֲטָרָה לַשֵּׁלִית, לֹא מִפְּנֵי שֶׁעֲקָרָהּ נַעֲשָׂה לִכְסוּי הָרֹאשׁ, אֶלָּא מִשּׁוּם הֶכֵּר שֶׁהַצִּיצִית הָעֶלְיוֹנִים לֹא יִתְחַלְּפוּ לְמַטָּה. וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן ח' סָעִיף קָטָן ד' כַּתַּבְתִּי שֶׁהָאַר"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה לֹא הָיָה מַקְפִּיד עַל זֶה:

בֵּאוּר הַלָּכָה

הָעוֹר הָיָה רָבוּ סָתוּם, עַיֵּן שָׁם. **וְלִכְאוֹרָה יֵשׁ לְדַמּוֹת זֶה לְהָא דְּקָיְמָא לָן דְּאַפְלּוּ אִם הַבֶּגֶד בְּעַצְמוּתוֹ הָיָה עָגֹל בְּלִי כְּנָף כְּלָל וְכִנְפוֹתָיו הָיָה שֶׁל עוֹר, אַפְלּוּ הָכִי חַיָּב בְּצִיצִית.** וְדִין זֶה דְּרָבוּ סָתוּם וּפְתוּחַ הָלְא מִשָּׁם לְמֵדִין, כִּדְאִיתָא בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה כתוב בהג"מ). **וְעַיֵּן:**

ח * **לַעֲשׂוֹתָהּ כְּסוּתוֹמָה.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק כט) בְּמַה שֶּׁכָּתַב דְּהוּא שֶׁנִּכְפְּפִין מְאֹד וְכוּ'. הוּא מֵהַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יב) בְּשֵׁם תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן (סי' רצו). וְאַף דְּאַחַר כָּךְ כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם [ב]דְּאֶפְשָׁר דְּמִכָּל מָקוֹם אָסוּר מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן שֶׁנִּרְאֶה כְּסוּתוֹם, וְהֶדְחֵק הַחַיִּים (דין בגדים שחריבים בציצית אות יג) הָעֶתִּיק אֶת דְּבָרָיו, עַיֵּן בְּאֵלֶּה רַבָּה (ס"ק יא) וּבְאַרְצוֹת הַחַיִּים (המאיר לארץ סק"מ) שֶׁהִסְכִּימוּ עִם הַכְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י) וְהַסֵּפֶר זִכְרוֹנוֹת (פ"ג מענין מצות ציצית) לְהָקֵל. וְכֵן הַגְּאוֹן רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר בְּחִדּוּשָׁיו הִקְשָׁה עַל זֶה. וּבִכְרֵט לְמָה שֶׁהֶעְתַּקְנוּ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סעיף קטן ל) בְּשֵׁם חִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר דְּהַטַּלִּית קָטָן תָּמִיד תַּחַת בְּגָדָיו, וְאַף כְּשֶׁהוּא הוֹלֵךְ בְּרְשׁוּת הָרַבִּים הוּא בְּהֶצֵּנֵעַ, יֵשׁ לוֹמַר דְּלֹא שַׁיָּךְ בָּזֶה מַרְאִית עַיִן, בְּדַאֲדַי הַדִּין בָּזֶה דְּמֻתָּר לְפִי מַנְהָגֵנוּ שֶׁאָנוּ הוֹלְכִין תָּמִיד בְּטַלִּית קָטָן תַּחַת הַבְּגָדִים:

* **מִשּׁוּם מַרְאִית הָעַיִן.** **מִשְׁמַע בְּלִבּוּשׁ וּבְעוֹלַת תָּמִיד** (סק"ח) **דְּהוּא הַדִּין הַבְּגָדִים שֶׁרְגִילִין שֶׁיִּהְיֶה רֹב הַנִּרְאֶה לָעֵינַיִם וְלֹא מִצַּמְצֵם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַחְשְׁבוּ עָלָיו שֶׁהוּא מְבֻרָךְ לְבַטָּלָה. כָּתַב בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים** (לב הארץ ס"ח), **בְּגָדִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אַרְבַּע כְּנָפוֹת וְלוֹבְשָׁם דֶּרֶךְ מִלְבּוּשׁ וְחוֹגֵר עֲלֵיהֶם בַּחֲגוֹרָתוֹ מַחֲצִי אַרְכָּה וּלְמַטָּה, אֲפִלּוּ אִם חוֹגֵר בְּחֹזֶק לֹא נִפְטָר עַל יְדֵי כֵּן מֵחִיּוּב צִיצִית, אֲבָל אִם קוֹבֵעַ בָּהֶם לוּלְאוֹת בִּשְׁנֵי הַצְּדָדִים וְקוֹשְׁרָם בְּקֶשֶׁר שֶׁל קַיְמָא יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק אִם נִפְטָרִים עַל יְדֵי כֵּן מֵחִיּוּב צִיצִית, דְּאֶפְשָׁר דַּיֵּשׁ לְדַמּוֹתוֹ לְכַלְאַיִם דְּעַל יְדֵי קְשִׁירָה נַעֲשָׂה חִבּוּר וְאִם כֵּן בְּעִנְיָנֵנוּ מִבְּטְלוּ מִתּוֹרַת אַרְבַּע כְּנָפוֹת, אוֹ לֹא, וְעַיֵּן שָׁם בְּמֵאִיר לָאָרֶץ:**

ט * **וְלֹא שֶׁיִּהְיוּ עֲגֻלּוֹת. צָרִיךְ עִיּוּן עַד כַּמָּה נִקְרָא בֶּשֶׁם עֲגֻלּוֹת, דְּאֵין מִצְנֶפֶת פְּטוּרָה לוֹמַר דְּעַל יְדֵי מַשֶּׁהוּ שֶׁיִּטְעֹג חֲדוֹ שֶׁל הַבֶּגֶד תִּפָּטֵר שׁוּב הַבֶּגֶד מִצִּיצִית,** דְּלֹא יְהֵא עָדִיף רִבּוּעַ הַבֶּגֶד מֵרִבּוּעַ הַמִּזְבֵּחַ דְּקַיְימָא לָן שָׁם בִּזְבָחִים ס"ב (ע"א) דְּרִבּוּעַ הַמִּזְבֵּחַ וְכֵן הַקְּרָנוֹת מְעַכֵּב, וַאֲפִלּוּ הָכִי קַיְימָא לָן בְּחֻלִּין י"ח (ע"א) דְּאִם נִפְגַּם הַמִּזְבֵּחַ פְּחוֹת מִטֶּפַח אוֹ כַּזַּיִת כָּשֵׁר, וְלֹא נִזְקַק שָׁם שׁוּם נִפְקָא מִנָּה בֵּין אִם נִפְגַּם בְּמָקוֹם חֲדוֹ שֶׁל קֶרֶן אוֹ בְּשְׁאָר מָקוֹם הַמִּזְבֵּחַ, מִשְּׁמַע דִּבְכָל גַּוְנֵי כְּשֵׁרָה. וְעַיֵּן בְּסֵכָּה דַּף מ"ט עַמּוּד א' בְּתוֹסְפוֹת דִּבּוּר הַמַּתְחִיל שָׁכָךְ, דְּהַטַּעַם דְּלֹא בָּטֵל מִמֶּנּוּ עֲדַיִן שֵׁם רִבּוּעַ, אַף אֶפְשָׁר דַּיֵּשׁ לְחַלֵּק בֵּין הַמִּזְבֵּחַ שֶׁהוּא גָּדוֹל בְּכַמּוּתוֹ לְעִנְיָנֵנוּ. **וְצָרִיךְ עִיּוּן:**

י * **כֵּיוָן שֶׁעִקָּרָהּ וְכוּ'.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק לב). **וּבְאַרְצוֹת הַחַיִּים** (המאיר לארץ ס"ק מב) **הֶחְלִיט דְּאִם מִתְכַּסֶּה בָּהּ רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ חַיָּב בְּצִיצִית, מִפְּנֵי כַּמָּה קֻשְׁיוֹת שֶׁהִקְשָׁה עַל הַבַּיִת יוֹסֵף וְהַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. וְכֵאֶמֶת אֵין בָּהֶם נִדְאִי לִדְחוֹת דִּבְרֵי הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ,** כְּמוֹ שֶׁאָבְאַר. א'. הַקְּשָׁה מִמַּה דְּאִיתָא בְּסִפְרֵי (דברים פסקא רלה) **[הוֹבֵא בְּבֵית יוֹסֵף** (ד"ה ובספר)] 'בָּהּ' (דברים כב יב) פָּרָט לְמַעֲטֶפֶת שֶׁאֵינוֹ מְכֻסֶּה בָּהּ רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ. וּבֶאֱמֶת הוּא פְּשׁוּט דְּהָכִי פֵּרוּשׁוֹ, שֶׁאֵינוֹ עָשׂוּי לְכְסוֹת רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ, דְּעִקָּרוֹ עָשׂוּי רַק לְכִסּוּת הָרֹאשׁ לְבַד. וְכֵן נִרְאֶה מִבַּאוּר הַגְּרָ"א שֶׁהֵבִיא בְּבַאוּרוֹ הֵיהֵא דְּהַסִּפְרִי, וַאֲפִלּוּ הָכִי לֹא הִשִּׂיג בָּזֶה עַל הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. וּמַה שֶּׁהֵבִיא עוֹד מֵהָאַרְחוֹת חַיִּים (סי' ה) שָׁכָתַב בָּשֵׁם בַּעַל הֲלָכוֹת גְּדוֹלוֹת דְּמִטְּעָנָא אֵין רְאוּיָה לְצִיצִית, דְּאֵין רְאוּי לְצִיצִית אֶלָּא כְּסוּת הַחוֹפֶה רֹב גּוּפוֹ שֶׁל אָדָם, נְמִי הָכִי פֵּרוּשׁוֹ, דְּזַקָא אִם נַעֲשָׂה מִתְּחִלָּה לִהְיוֹת חוֹפֶה רֹב גּוּפוֹ שֶׁל אָדָם, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּזֶה דְּעִקָּרוֹ נַעֲשָׂה לְכְסוֹת הָרֹאשׁ בִּלְבַד, וּכְמוֹ שֶׁהֵבִיא הַגְּרָ"א רְאָיָה מִכְּלֵי כְּסוּת (כלאים פ"ט מ"ה), עַיֵּן שָׁם. וּמַה שֶּׁהֵבִיא עוֹד מִפֶּה שָׁכָתַב הָאַרְחוֹת חַיִּים, בַּפִּפְרֵי מַמְעֵט כְּסוּת הָרֹאשׁ מִכְּסוּתְךָ, דְּהֵאי לָאו כְּסוּת רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ שֶׁל קָטָן פְּטוּרָה, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, וּמִשְּׁמַע הָא אִם מְכַסֶּה בּוֹ רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ שֶׁל גָּדוֹל חַיָּבֶת, עַיֵּן שָׁם, אֵינָהּ רְאָיָה כְּלָל, דִּכְכָל הֲלָכוֹת צִיצִית לֹא מָצִינוּ חִלּוּק בֵּזֶה, וְאִדְרַבָּה מָצִינוּ בְּכָל מָקוֹם דְּזֵהוּ שִׁעוּר בֶּגֶד לְעִנְיַן צִיצִית, וְעַל כֵּן לֹא הֶצְרִיךְ לְהַשְׁמִיעֵנוּ יוֹתֵר רְחָבָתָא, וְהָא דְּלֹא נָקַט סְתָם רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ דְּבָר הַהוֶה נָקֵט. גַּם מַה דְּהִקְשָׁה עַל מַה שֶּׁכָּתַב הַבַּיִת יוֹסֵף (שם) דְּלִכְפּוּתוֹ וְקָרַע (פרק ס) אֲפִלּוּ אִם מְכַסֶּה בָּהּ רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ פְּטוּר, מִדִּבְרֵי הַכְּפּוּתוֹ וְקָרַע גּוּפָא שֶׁהוּבָא בְּבֵית יוֹסֵף דְּחַיָּב אֶת הַמַּעֲטֶפֶת שֶׁל בְּנֵי אַרְצוֹת הַמַּעֲרָב, וּכְבָר הִקְשָׁה קוֹשְׁיָא זוֹ הַלֶּחֶם חֲמוּדוֹת (דברי חמודות אות סב), וּבֶאֱמֶת גַּם זֶה אֵינוֹ, דְּהִנֵּה כְּמוֹ שֶׁתֵּרֵץ הָאַלְיָה זוֹטָא (סק"ח) דְּהַכַּוָּנָה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כְּדֵי לְכְסוֹת אֲבָל הוּא אֵינוֹ מְכַסֶּה אֶת עַצְמוֹ, וְכֵן הוּא בְּהַדְיָא בִּדְרָכֵי מֹשֶׁה הָאָרֹךְ (ד"ה היא של עור) לְפִי דִּבְרֵי הַכְּפּוּתוֹ וְקָרַע, עַיֵּן שָׁם. וּבְחִנָּם דָּחוּ הָאַרְצוֹת הַחַיִּים. וּמַה שֶּׁהִקְשָׁה הָאַרְצוֹת הַחַיִּים עַל זֶה דְּהָא כָּאן בְּשֶׁלְחָנוֹ הַטָּהוֹר בְּאֵר בְּהַדְיָא דַּאֲפִלּוּ מְכַסֶּה אֶת עַצְמוֹ פָּטוּר, פְּשׁוּט דְּזֶה כָּתַב לְפִי מַסְקָנָתוֹ בְּהַבַּיִת יוֹסֵף (ד"ה סודר) דְּבָרִי סְפָרַד לֹא סְבִירָא לְהוּ כְּהַכַּפּוּתוֹ וְקָרַע, וְהוּא פּוֹסֵק כְּוָתִיקוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּתַב (בהסי"א) [בְּסָעִיף י"א]. [ג]**וְהָרוֹצֶה לְהַחְמִיר יַעֲשֶׂה קֶרֶן אַחַת עֲגֻלָּה:**

יא * **סוּדָר שֶׁנּוֹתְנִין וְכוּ' פְּטוּרִים.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק לז). **וְהִסְתַּעֵם לָזֶה כְּתוּב בְּבֵית יוֹסֵף** (ד"ה סודר) **שֶׁעִקַּר הֲבָאַת הַסּוּדָרִים הֵהֵם מִתְּחִלָּה הוּא כְּדֵי לְהִתְעַטֵּף בְּהֶם סְבִיבוֹת הָרֹאשׁ מִפְּנֵי הַקֹּר וְלַעֲשׂוֹת צֵל עַל הָרֹאשׁ בִּזְמַן הַחֹם, וְגַם לְכִסּוּת בֵּה הָרֹאשׁ בְּהַחְתִּיכוֹת הַבֶּגֶד בְּעֵת שֶׁהוּא עוֹלֶה לְקָרֵא בַּתּוֹרָה, וְלָכֵן אַף שֶׁרֹּב הַיּוֹם הוּא מְבִיאָהּ עַל הַגַּוּוּ שׁוּב הָוֵי לֵיהּ כְּסוּת רֹאשׁ, וּפָטוּר. וְעוֹד יֵשׁ לוֹמַר שֶׁעִקַּר הֲבָאַת הַסּוּדָרִים הֵהֵם הוּא לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם לְכִמָּה דְּבָרִים, לְחַגֵּר בָּהֶם כְּשֶׁעוֹשִׂים שׁוּם**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(לד) לְבוּשׁ (ס"ז) מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יא): (לה) אַלְיָה רַבָּה (ס"ק יא) וּנְהַר שָׁלוֹם (סק"ג) וְאַרְצוֹת הַחַיִּים (המאיר לארץ ס"ק לד) וְגַם הַחַיִּי אָדָם (בנשמת האדם כלל יא סק"ב) מְצַדֵּד לְהָקֵל: ח (לו) מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יב) וּתְרוּמַת הַדֶּשֶׁן (סי' רצו): י (לז) מִבַּאוּר הַגְּרָ"א (סק"ח) עוֹלַת תָּמִיד (סק"ס):

[א]**יקוטי דברי הרב:** אבל בשו"ע הרב (סט"ז) כתב: ואפילו לכרמלית שאין בו אלא איסור דרבנן אין יוצאין בו, ולא אמרו ספק דבריהם להקל אלא כשכבר נעשה הספק איסור אבל אסור לעשות ספק איסור דרבנן לכתחילה. [ב] וכן כתב בשו"ע הרב (סי"ח): וגם יזהר שלא לקבוע בו קרסים למטה מן החגור ואפילו אם הוא למעלה מן חציו, כגון שהטלית קטן ארוך מאד, מכל מקום אסור מפני מראית העין, ואפילו אם אין הקרסים נכפפים מאד באופן שאפשר לפתחם בנקל אפילו הכי אסור מפני מראית העין. [ג] ובשו"ע הרב (סי"ב) לא הזכיר חומרא זו.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah